

Virsraksts: Par apelācijas sūdzības robežām; kasācijas sūdzības saturu; tiesāšanās izdevumu piedziņu

Tēze Nr.1: Ja apelācijas sūdzībā norādīts, ka spriedums tiek pārsūdzēts pilnā apjomā, apelācijas instances tiesai atbilstoši Civilprocesa likuma 426.panta otrajai daļai jāizskata visi tie prasījumi, kas izskatīti pirmās instances tiesā un par kuriem pirmās instances tiesa pieņēmusi spriedumu.

Tēze Nr.2: Ja kasācijas sūdzībā nav norādīti argumenti, kā tieši izpaudusies kādas materiālo tiesību normas piemērošanas vai iztulkošanas nepareizība un kā tas ietekmējis lietas izspriešanu, kas pēc būtības nozīmē, ka attiecīgajā daļā kasācijas sūdzība neatbilst Civilprocesa likuma 453.panta pirmās daļas 5.punktam, Senātam nav iespēju izvērtēt šādu neargumentētu apgalvojumu, kas ir pamats kasācijas sūdzības noraidīšanai šajā daļā.

Tēze Nr.3: Civilprocesa likuma 189.panta trešajā daļā noteiktais, ka spriedumam jābūt likumīgam un pamatotam, attiecas arī uz jautājumu par tiesāšanās izdevumu piedziņu. Ja spriedumā nav norādes uz likuma normām, pamatojoties uz kurām šie izdevumi no lietas dalībnieka ir piedzenami, un nav piedzenamās summas aprēķina, spriedumu daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu nevar atzīt par likumīgu un pamatotu.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas

Senāta Civillietu departamenta

2011. gada 11.maija

SPRIEDUMS

Lietā Nr. SKC –198/2011

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs senators referents V. Jonikāns

senatore S. Lodziņa

senatore A. Vītola,

piedaloties atbildētājas pārstāvim I. P.,

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu sakarā ar prasītāja M.Š. pārstāvja kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2009.gada 22.decembra spriedumu M.Š. prasībā pret I.A. – Z. ar trešo personu I.A. par ievietošanos dzīvojamā telpā un lietošanas tiesību atjaunošanu, īres līguma termiņa atjaunošanu un īres līguma noslēgšanu, zaudējuma piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] M.Š. 2005.gada 1.aprīlī cēlis tiesā prasību pret I.A. – Z. (iepriekš I.A.), vēlāk to papildinot, kurā lūdzis atzīt, ka M.Š. un viņa ģimenes locekļiem S.Š., S.Š., U.Š. un K.Š. ir saglabājušās lietošanas tiesības uz dzīvojamo platību dzīvoklī [..] rajona, [..] pagastā „[..]” (bijušās „[..]”) saskaņā ar 1994.gada 1.oktobrī noslēgto īres līgumu; ievietot prasītāju un viņa ģimeni šajā dzīvoklī; atzīt, ka īres līguma termiņš ir atjaunojams, un uzlikt par pienākumu I.A.- Z. noslēgt ar prasītāju dzīvokļa [..] „[..]”, ar kopējo platību 190,27 kv.m., īres līgumu ar iepriekšējā līguma noteikumiem; piedzīt zaudējumus Ls 2 360 apmērā, kas M.Š. radušies, prettiesiski liedzot piekļūt pie viņam piederošām mantām, kas atrodas šajā dzīvoklī.

Prasībā norādīts:

[1.1] starp prasītāju kā īrnieku un I.A. kā izīrētāju 1994.gada 1.oktobrī noslēgts īres līgums par dzīvokļa ar kopējo platību 190,27 kv.m. [..] rajona, [..] pagastā „[..]” (tagad „[..]”) īri. Līgums noslēgts uz 5 gadiem- līdz 1999.gada 1.oktobrim (līguma 3.1.punkts) un tajā pielīgta tiesība īrniekam atjaunot līguma termiņu (3.1.1.punkts), noformējot rakstisku papildus vienošanos (3.1.2.punkts). Kopā ar īrnieku dzīvoklī ievietojušies viņa ģimenes locekļi- laulātā S.Š. un bērni S., U. un K. Š..

1996.gada beigās līdzējiem radies strīds par komunālo maksājumu apmēru, izīrētājs pārtraucis pamatpakalpojumu sniegšanu, kā rezultātā prasītājs ar ģimeni bijis spiests uz laiku dzīvokli atstāt. Kad vēlējies atgriezties, tas nav bijis iespējams, jo ārdurvīm bijusi nomainīta atslēga, patvarīgi liedzot īrniekam iekļūt mājoklī un piekļūt mantām.

1997.gadā izīrētājs cēlis prasību par īrnieka un viņa ģimenes izlikšanu un parāda piedziņu. Ar likumīgā spēkā stājušos Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2004.gada 26.februāra spriedumu prasība par izlikšanu noraidīta, apmierināta prasība par parāda Ls 2 109,96 piedziņu. 2004.gada 8.aprīlī prasītājs spriedumu daļā par piedziņu izpildījis;

[1.2] 2002.gada 24.maijā īpašuma tiesības uz dzīvojamo māju „[..]” zemesgrāmatā nostiprinātas I.A., pamatojoties uz 2002.gada 27.aprīļa dāvinājuma līgumu.

Pēc apelācijas instances tiesas 2004.gada 26.februāra sprieduma stāšanās likumīgā spēkā prasītājs mājas īpašnieci lūdzis pārslēgt īres līgumu, bet lūgums ignorēts.

2005.gada 25.februārī prasītājs I.A.- Z. nosūtījis vēstuli, lūdzot noteikt datumu, kad īrnieka ģimene var iekļūt sev izīrētajā dzīvoklī, un lūdzis atsūtīt aktu par īrnieku mantu pārvietošanu un stāvokli. 2005.gada 4.martā saņemta atbilde, ka īres līgums ar prasītāju īpašnieci nav nodots un nav saistošs, par mantām neko nezina, glabājuma līgums nav noslēgts un nav nodibinātas citas saistības;

[1.3] prasību par līguma termiņa izbeigšanu izīrētājs nav cēlis, tomēr iepriekšējās tiesvedības laikā I.A. mutiski atteicies līguma termiņu pagarināt. Taču atbilstoši likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 6.pantam izīrētājam nav pamata noraidīt īres līguma pagarināšanu, ja saistību neizpildīšanu pieļāvuši abi līdzēji (izīrētājs patvarīgi pārtraucis sniegt pamatpakalpojumus, savukārt īrnieks atteicies maksāt par nesaņemtajiem pakalpojumiem;

[1.4] prasītājs I.A. vainas dēļ bijis spiests atstāt izīrēto dzīvokli, pametot tur mantas. Patvarīgi izliekot prasītāja ģimeni, atbilstoši Civillikuma 2173.pantam, izīrētājam ir pienākums atlīdzināt zaudējumus. Tāpēc ir konstatējami Civillikuma 1779.pantā noteiktie zaudējumu atlīdzināšanas priekšnoteikumi, jo tie ir tiešā cēloniskā sakarā ar I.A. un I.A. prettiesisko darbību.

2002.gada 17.maija I.A. un I.A. prasītāja ģimenei adresētajā vēstulē norādīts, ka komisija ir pārvietojusi prasītājam piederošas mantas vienā telpā, kura ir aizslēgta un aizzīmogota. Tā apliecina faktu, ka iepriekšējās tiesvedības laikā prasītāja ģimenei atvienoti visi pamatpakalpojumi, liedzot iespēju dzīvokli izmantot.

Prasītājs iesniedzis strīdus dzīvoklī atstāto mantu sarakstu, kas sastāv no 143 vienībām, kurām norādīts novērtējums.

Prasība pamatota ar likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 6., 8.pantu, 11.² panta piekto daļu, Civillikuma 2173., 1779., 1773., 1792. pantu.

[2] Ar Ogres rajona tiesas 2007.gada 20.decembra spriedumu prasība apmierināta.

[3] Izskatot lietu apelācijas kārtībā, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija ar 2009.gada 22.decembra spriedumu prasību noraidījusi, no M.Š. par labu I.A. – Z. piedzinusi tiesas izdevumus –valsts nodevu par apelācijas sūdzību Ls 105 un izdevumus advokāta palīdzības samaksai Ls 350,30, bet valsts labā piedzīti ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi Ls 5,45.

Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem:

[3.1] Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija 2004.gada 26.februāra spriedumā, izskatot civillietu I.A. prasībā pret M.Š., S.Š., S.Š. un U.Š. par izlikšanu no dzīvokļa, nodibinājusi faktu, ka dzīvojamās telpas īres līguma termiņš ir beidzies un ne viena, ne otra puse nav izteikusi vēlēšanos dzīvojamās telpas īres līgumu pagarināt, taču prasītājs nav cēlis prasību par atbildētāju izlikšanu sakarā ar dzīvojamās telpas īres līguma izbeigšanos. Šajā spriedumā arī nodibināts fakts, ka īrnieks M.Š. un viņa ģimenes locekļi ilgstoši nav pildījuši pienākumu, ko uzliek dzīvojamās telpas īres līgums- veikt maksājumus par telpu īri un komunālajiem pakalpojumiem, parāds sastādīja Ls 1 984,98, kas no atbildētājiem piedzīts solidāri. Prasība par izlikšanu noraidīta uz tā pamata, ka par parāda nenomaksāšanu rakstiski brīdināts tikai M.Š., tādējādi neievērojot likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 29.panta pirmās daļas 2.punktā noteikto kārtību par īrnieku iepriekšēju brīdināšanu.

No minētā sprieduma secināms, ka uz prasības celšanas brīdi 1997.gada 24.oktobrī parāds sastādījis Ls 799,97, tiesvedības laikā tas pieaudzis un 2001.gada 22.oktobrī sastādījis Ls 1 984,98. Spriedumā arī norādīts, ka īrnieks mājā nedzīvo kopš 1998.gada, taču dzīvojamā telpa nav atbrīvota;

[3.2] prasību par īres līguma atjaunošanu M.Š. iesniedzis tikai 2005.gada 19.oktobrī, t.i. vairāk kā sešus gadus pēc līguma termiņa notecējuma. Gan mājas iepriekšējais īpašnieks I.A., gan arī jaunā īpašniece I.A.- Z. ir atteikušies noslēgt ar īrnieku jaunu vienošanos par īres līguma pagarināšanu. Nevēlēšanos turpināt īres tiesiskās attiecības I.A.- Z. skaidri un nepārprotami paudusi rakstveida paskaidrojumos par prasību un apelācijas sūdzībā. Konkrētajā gadījumā izīrētājam šādas tiesības ir, jo atbilstoši likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 6.pantam, redakcijā, kas bija spēkā līguma noslēgšanas laikā, izīrētājam ir tiesības atteikt īres līguma atjaunošanu, ja īrnieks nepilda pienākumus, kas noteikti īres līgumā. Šajā lietā nav nepieciešams konstatēt īrnieka pienākumu nepildīšanas faktu, jo to izdarījusi Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija jau minētajā 2004.gada 26.februāra spriedumā, kas ir stājies likumīgā spēkā;

[3.3] konkrētajā gadījumā nevar uzskatīt, ka, izbeidzoties īres līguma termiņam, īres tiesiskās attiecības būtu turpinājušās ar konkludentām darbībām. Izīrētājs (tobrīd I.A.), ceļot prasību par izlikšanu, skaidri paudis vēlēšanos šīs attiecības izbeigt, savukārt īrnieks ilgstoši nav pildījis pienākumus, ko uzliek dzīvojamās telpas īres līgums, un no 1998.gada dzīvojamo telpu neizmantoja tam paredzētajam mērķim. Apstākļi, ka izīrētājs prasību par Š. ģimenes izlikšanu no dzīvokļa nebija juridiski noformējis un nebija to pamatojis ar likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 6.pantu, nekādā ziņā neliecina par klusuciešot izrādītu vēlmi turpināt īres tiesiskās attiecības. Arī praktiski īres attiecības neturpinājās, par ko liecina fakts, ka prasītājs un viņa

ģimenes locekļi dzīvojamo telpu ilgstoši neizmantoja, maksājumus neveica, viņu mantas no tās tika pārvietotas, par ko lietā strīda nav;

[3.4] prasītājs nav pierādījis apgalvojumu, ka izīrētājs būtu patvarīgi pārtraucis pakalpojumu sniegšanu, to nekādā veidā nepierāda arī minētais Rīgas apgabaltiesas spriedums;

[3.5] par juridiski nepareizu atzīstams apelācijas sūdzībā izvirzītais arguments, ka I.A.- Z. iepriekšējā izīrētāja noslēgtais dzīvojamās telpas īres līgums nav saistošs, jo tas nav reģistrēts zemesgrāmatā. Apelācijas sūdzības autora atsaukšanās uz Civillikuma 2174. un 2126.pantu šajā gadījumā ir kļūdaina, jo dzīvokļu tiesiskās attiecības regulē speciālais likums „Par dzīvojamo telpu īri”, kura 8.pantā noteikts, ja dzīvojamā māja vai dzīvoklis pāriet citas juridiskās vai fiziskās personas īpašumā, jaunajam īpašniekam ir saistoši iepriekšējā īpašnieka noslēgtie dzīvojamās telpas īres līgumi. Līgumus var grozīt tikai šajā likumā noteiktajā kārtībā.

Minētās Civillikuma normas uz dzīvokļa tiesiskajām attiecībām nav piemērojamas, jo speciālais likums nesatur nosacījumu par nepieciešamību īres līgumu reģistrēt zemesgrāmatā. Atbilstoši likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 1.pantā noteiktajam, likums reglamentē dzīvojamo telpu izīrēšanas nosacījumus neatkarīgi no tā, kā īpašumā ir dzīvojamās telpas, kā arī tiesiskās attiecības, kas veidojas starp izīrētāju un īrnieku, nosaka viņu prasības un pienākumus, reglamentē dzīvojamās telpas īres līguma slēgšanas, grozīšanas un izbeigšanas kārtību. Īres tiesiskajām attiecībām, ciktāl tās neregulē šis likums, piemērojams Civillikums un citi normatīvie akti. Nedzīvojamo telpu īres līgumi tiek slēgti Civillikumā noteiktajā kārtībā.

Saskaņā ar minēto normu, tikai tad, ja izīrētāja un īrnieka attiecību regulējums nav dots speciālajā likumā, ir pamats strīdīgo tiesisko attiecību regulēšanā piemērot normas Civillikuma XIV nodaļā „Nomas un īres līgums”;

[3.6] atzīstot par nepamatotu un noraidot M.Š. prasību par īres līguma atjaunošanu, nav juridiska pamata apmierināt prasījumu par Š. ģimenes ievietošanu dzīvoklī.

Likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 2.panta otrā daļa nosaka, ka dzīvojamās telpas lietošanas vienīgais pamats īrniekam ir dzīvojamās telpas īres līgums.

Tā kā tiesa atzīst izīrētāja tiesības atteikties atjaunot dzīvojamās telpas īres līgumu, M.Š. nav tiesiska pamata prasīt nodrošināt viņam un viņa ģimenei šīs telpas lietošanas tiesības;

[3.7] pušu argumenti par dzīvesvietas deklarēšanu un šajā sakarā iesniegtie visu instanču administratīvās tiesas spriedumi nav vērtējami konkrētās lietas ietvaros, jo dzīvesvietas deklarēšana pati par sevi ir administratīvs akts, kas civiltiesiskas attiecības nenodibina;

[3.8] par nepamatotu un nepierādītu atzīstama arī prasība daļā par zaudējumu piedziņu. Lietā ir pierādīts prasītāja ģimenei piederošo mantu pārvietošanas fakts, taču nav konstatējami

priekšnoteikumi zaudējumu atlīdzības pienākumam, jo saskaņā ar Civillikuma 1776.pantu (likuma redakcijā līdz 2009.gada 1.jūlijam) cietušais nevar prasīt atlīdzību, ja viņš pats varējis zaudējumus novērst, ievērojot pienācīgo rūpību (1646.p.); izņēmums no šā noteikuma pielaižams tikai ļaunprātīga tiesību aizskārums gadījumā, taču lietā nav konstatējams ļaunprātīgs tiesību aizskārums no atbildētājas puses.

2002.gada 17.maijā atbildētāja un trešā persona nosūtījuši prasītāja ģimenei aicinājumu paņemt savas mantas, taču tas netika izdarīts. Tādējādi, M.Š. bija visas iespējas izvairīties no zaudējumu rašanās, neatstājot neapdzīvotās telpās lietas, kuras viņa ieskatā ir vērtīgas. Faktiski gadiem, no 1998.gada oktobra, prasītāja ģimenei piederošās mantas ir atstātas izīrētājam, aizņemot telpas, par kurām īres līgums ir sen izbeidzies un maksājumi netiek izdarīti, mantas netiek apsaimniekotas un lietotas, par to glabāšanu nekāda vienošanās ar ēkas īpašnieci nav noslēgta. Pie šādiem apstākļiem, M.Š. rīcība, prasot zaudējumu atlīdzību, neatbilst Civillikuma Ievada daļas 1.pantā noteiktajam labas ticības principam.

Turklāt nav pierādīts arī zaudējumu apmērs.

[4] Kasācijas sūdzībā prasītāja pārstāvis lūdzis atcelt apelācijas instances tiesas spriedumu, norādot uz materiālo un procesuālo tiesību normu pārkāpumiem.

[4.1] Tiesa pretēji Civilprocesa likuma 426.panta pirmās daļas noteikumiem izgājusi ārpus apelācijas sūdzības robežām, jo apelācijas sūdzībā atbildētājas pārstāvis norādījis tikai uz pirmās instances tiesas nepamatotu atsaukšanos uz likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 8.pantu un to, ka prasība daļā par zaudējumu apmēru nav pierādīta ar dokumentiem – nav pierādīta mantu vērtība, bet pirmās instances tiesas spriedums pamatots ar pieņēmumiem.

[4.2] Tiesa nav vērtējusi būtisku apstākli – faktu, ka par prasītāja un viņa ģimenes, kā arī mantu izlikšanu no strīdus dzīvokļa uzsākts kriminālprocess, kurā par cietušo atzīta prasītāja laulātā.

Lēmumā par kriminālprocesa izbeigšanu sakarā ar noilgumu, konstatēts, ka atbildētāja 2002.gada 6.jūnijā ir veikusi prettiesisku krimināli sodāmu darbību – bez tiesas sprieduma pārvietojusi mantas no mājas daļas, ko apdzīvojusi Š. ģimene un ka ir izdarīts noziedzīgs nodarījums pēc Krimināllikuma 279.panta pirmās daļas. Savukārt tiesa spriedumā secinājusi, ka atbildētāja nav rīkojusies ļaunprātīgi.

[4.3] Tiesa „nepareizi tulkojusi un nepareizi piemērojusi (..) likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 6.pantu, pretēji judikatūrā un tiesību doktrīnā paustajām atziņām, tanī pat laikā atzīstot, ka vismaz daļēji M.Š. savu apgalvojumu ir pierādījis”.

[4.4] Tiesa „rupji ir pārkāpusi civilprocesā noteikto sacīkstes principu, tiesas sēdes laikā pieprasot, lai atbildētājas pārstāvis pēc tiesas sēdes beigām iesniedz dokumentu (vēstules kopiju), kurš bez tam tiesas sēdes laikā nebija pieejams un attiecīgi tiesas sēdē netika pārbaudīts”.

[4.5] Nepareizi un pretēji Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta noteikumiem piedzinusi izdevumus par advokāta palīdzību, kas šajā gadījumā nevar pārsniegt advokāta atlīdzības taksi.

[4.6] Tāpat ir aplams tiesas secinājums, ka īres tiesiskajām attiecībām nav piemērojams Civillikuma 2173.pants.

[5] Paskaidrojumos uz kasācijas sūdzību atbildētāja un trešā persona norādījuši, ka sūdzību uzskata par nepamatotu, jo tiesa nav pieļāvusi nevienu materiālo vai procesuālo tiesību normu pārkāpumu.

Turklāt kasācijas sūdzībā norādīta nepatiesa informācija par izbeigto kriminālprocesu, jo ar procesa virzītāja lēmumu atbildētājai tajā noteikts liecinieces statuss. Atbildētāja nenoliedz, ka ir pārvietojusi prasītāja ģimenei piederošas mantas uz citu telpu, taču pirms šo darbību veikšanas atbildētāja un trešā persona prasītāja ģimenei lūguši atbrīvot atbildētājai piederošās telpas no atstātajām mantām, ko neapstrīd arī prasītājs.

[6] Senāta sēdē atbildētājas pārstāvis lūdza pārsūdzēto tiesas spriedumu atstāt negrozītu, bet prasītāja pārstāvja iesniegto kasācijas sūdzību noraidīt, norādot, ka tiesa nav pieļāvusi ne procesuālo tiesību normu pārkāpumus, ne materiālo tiesību normu nepareizu piemērošanu.

Ne prasītājs, ne viņa pārstāvis uz tiesas sēdi nebija ieradušies. Ņemot vērā, ka prasītājam tiesas paziņojums par lietas izskatīšanu nosūtīts uz viņa norādīto adresi [...] prospektā [...], [...] (lietas 217., 200., 202.,203.lp.), bet viņa pārstāvim- zvērinātam advokātam I.Zvirbulim uz viņa prakses vietu Parka ielā 1^a, Ogrē (lietas 217., 63.lp.), Senāts atzīstot, ka minētajiem lietas dalībniekiem ir pienācīgi paziņots par tiesas sēdes laiku un vietu un, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 468.pantu, nolēma izskatīt lietu bez minēto personu piedalīšanās.

Trešā persona I.A. ir lūdzis izskatīt lietu bez viņa klātbūtnes. Senāts atzina par iespējamu izskatīt lietu bez trešās personas piedalīšanās.

Motīvu daļa

[7] Atbilstoši Civilprocesa likuma 426.panta pirmajai daļai apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.

Atbildētājas pārstāvja apelācijas sūdzībā norādīts uz to, ka Ogres rajona tiesas 2007.gada 20.decembra spriedums tiek pārsūdzēts pilnā apjomā (lietas 149. lp.), kas nozīmē, ka atbilstoši Civilprocesa likuma 426.panta otrajai daļai apelācijas instances tiesai bija jāizskata visi tie prasījumi, kas izskatīti pirmās instances tiesā un par kuriem pirmās instances tiesa bija pieņēmusi spriedumu. Apelācijas sūdzībā apstrīdēti tiesas atzinumi gan attiecībā par īres tiesisko attiecību turpināšanos, gan attiecībā par zaudējumu piedziņu.

Iesniegtā apelācijas sūdzība atbilst Civilprocesa likuma 416.pantā noteiktajam apelācijas sūdzības saturam.

Pārsūdzētais apelācijas instances tiesas spriedums attiecas uz prasījumiem, kas ir izskatīti pirmās instances tiesas sēdē.

Tādējādi par nepamatotu Senāts atzīst kasācijas sūdzības argumentu, ka, izskatot lietu, tiesa izgājusi ārpus apelācijas sūdzības robežām.

[8] Kasācijas sūdzībā akcentēts, ka tiesa nav ņēmusi vērā, ka ar lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu atzīts, ka, pārvietojot mantas, ir izdarīts noziedzīgs nodarījums pēc Krimināllikuma 279.panta pirmās daļas (patvarība) un ka šo prettiesisko krimināli sodāmo darbību veikusi I.A..

Senāts norāda, ka prasītāja pārstāvja atreferējums nav precīzs, jo attiecībā uz I.A. lēmumā nav konstatēta krimināli sodāmu darbību veikšana (lietas 108.lp.). Turklāt, no lēmuma par kriminālprocesa izbeigšanu neizriet, ka I.A. būtu bijis noteikts aizdomās turētās vai apsūdzētās personas statuss, ko apliecina fakts, ka minētā lēmuma noraksts viņai vispār nav ticis nosūtīts.

Tādējādi atbilstoši Civilprocesa likuma 96.panta trešajai daļai, tiesai, izskatot konkrēto civillietu, nebija saistoši lēmumā par kriminālprocesa izbeigšanu norādītie apstākļi I.A. vairojamības jautājumā un tos bija tiesīga izlemt tiesa civilprocesā, pamatojoties uz lietā esošo pierādījumu izvērtējumu.

Senāts uzskata, ka patiesībā, izlemjot jautājumu par zaudējumu piedziņu celtās prasības sakarā, noteicošais nav, vai atbildētāja ir vai nav izdarījusi krimināli sodāmas darbības, bet gan tas, vai, pārvietojot prasītājam piederošās mantas un novietojot tās „(..) koka šķūnītī ar šifera jumtu un aizslēdzamām durvīm (..)” (lietas 105.lp.), prasītājam ir nodarīti zaudējumi.

Kasācijas sūdzībā nav argumentu, ka tiesas spriedums daļā, ar kuru atzīts, ka nav pierādīts zaudējumu apmērs, ka prasītājam ir bijusi iespēja savas mantas paņemt (šā sprieduma 3.8 punkts), būtu nelikumīgs vai nepamatots, līdz ar ko kasācijas instances tiesai tas nav jāvērtē. Turklāt, kā izriet no lietas materiāliem, vēl šobrīd prasītājam nav zudusi iespēja viņam piederošās mantas savākt.

[9] Kasācijas sūdzībā norādīts, ka tiesa nepareizi tulkojusi un nepareizi piemērojusi (..) likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 6.pantu.

[9.1] Atbilstoši Civilprocesa likuma 453.panta pirmās daļas 5.punktam kasācijas sūdzībā norāda, kādu materiālo tiesību normu tiesa piemērojusi vai iztulkojusi nepareizi, kādu procesuālo tiesību normu pārkāpusi un kā tas ietekmējis lietas izspiešanu (..).

Kasācijas sūdzībā nav argumentu, kā ir izpaudusies minētās materiālo tiesību normas piemērošanas vai iztulkošanas nepareizība un kā tas ietekmējis lietas izspiešanu, kas pēc būtības nozīmē, ka šajā daļā kasācijas sūdzība neatbilst Civilprocesa likuma 453.panta pirmās daļas 5.punktam, kas tādējādi nedod iespēju šādu neargumentētu apgalvojumu Senātam izvērtēt.

[9.2] Norāde kasācijas sūdzībā, ka, tiesa, atzīstot, ka daļēji M.Š. savu apgalvojumu ir pierādījis, bet, prasību noraidot, tādējādi nonākusi pretrunās, nav atzīstams par pamatotu.

Tiesa risinot jautājumu par to, vai prasītājs ir ievietojams dzīvojamā telpā un ir atjaunojamas īres tiesiskās attiecība, t.i., lemjot jautājumu par likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 6.panta, kas paredz īres termiņa pagarināšanu un nosaka gadījumus, kad to var atteikt, piemērošanu, ir norādījis: „Prasītājs uzskata, ka abu pušu saistību nepildīšana izpaudusies, jo izīrētājs patvarīgi pārtraucis sniegt pakalpojumus, bet īrnieks attiecies veikt maksājumus. Tiesas ieskatā M.Š. šo apgalvojumu ir tikai daļēji pierādījis”.

Analizējot prasītāja minēto atziņu, tiesa atsaukusies uz spēkā stājušos tiesas spriedumu, ar kuru no prasītāja un viņa ģimenes locekļiem izīrētāja labā piedzīti Ls 1984,98 par saņemtajiem pakalpojumiem, norādot, ka īrnieka ģimenes paskaidrojumus par pakalpojumu nesniegšanu no izīrētāja puses minētajā lietā tiesa atzinusi par nepamatotiem.

Tiesa norādījis: „Pastāvot šādiem apstākļiem, tiesa uzskata, ka M.Š. nav pierādījis apgalvojumu, ka izīrētājs būtu patvarīgi pārtraucis pakalpojumu sniegšanu”.

Ņemot vērā, ka prasītāja apgalvojums attiecās uz pakalpojumu nesniegšanu no izīrētāja puses un nemaksāšanu- no viņa kā īrnieka puses, no minētajiem tiesas atzinumiem izriet, ka M.Š. apgalvojuma daļēja pierādīšana (*tiesas formulējums Senāta ieskatā nav visai veiksmīgs*),

patiesībā attiecas vien uz faktu, ka pats M.Š. kā īrnieks nav veicis maksājumus, kas tādējādi izslēdz pretrunu tiesas secinājumos.

[10] Senāts atzīst, ka arī daļā, kurā norādīts, ka tiesa rupji pārkāpusi civilprocesā noteikto sacīkstes principu, attiecinot šo pārkāpumu uz tiesas pieprasījumu iesniegt kādu nenosauktu dokumentu (vēstules kopiju) pēc tiesas sēdes beigām, neatbilst jau minētajai Civilprocesa likuma 453.panta pirmās daļas 5.punkta normai.

Ņemot vērā, ka prasītāja pārstāvis ir minējis vēstules kopiju, Senāts pieļauj, ka tas varētu attiekties uz I.A. un I.A. vēstuli „M.Š. k-gam ar ģimeni” par telpu atbrīvošanu no mantām, kuras vienu eksemplāru prasītājs pievienojis Ogres rajona tiesā 2005.gada 20.oktobrī iesniegtajiem prasības pieteikuma papildinājumiem (lietas 53.lp.), bet otra šādas pašas vēstules kopija pievienota lietai 2007.gada 6.decembra tiesas sēdē (lietas 127.,133.lp.).

Kā izriet no tiesas sēdes protokola, apelācijas instances tiesas sēdē ir risināts jautājums, kad vēstule ar uzaicinājumu paņemt savas mantas prasītājam ir nosūtīta. Tiesa, kā izriet no tiesas sēdes protokola, ir iepazinusies ar vēstules oriģinālu, atgriežot to iesniedzējam zvērinātam advokātam I.Puķītīm, kurš ir izteicis lūgumu vēstules kopiju iesniegt pēc tiesas sēdes. I.Puķītis ir atbildējis uz diviem zvērināta advokāta I.Zvirbuļa jautājumiem par to, ka 1) uz vēstules ir norādīta pasta nodaļa, adrese uz kādu ir sūtīts paziņojums, kā arī adresāta uzvārds un ka 2) pasta žurnālu viņš uzrādīt nevar (lietas 177.lp.).

Ja ar sacīkstes principa pārkāpumu prasītāja pārstāvis ir domājis tieši šo situāciju, Senāts atzīst, ka procesa norise neaplicina šo pārkāpumu, jo prasītāja pārstāvim ir bijusi iespēja noskaidrot ar attiecīgo pierādīšanas līdzekli saistītos jautājumus un kā nepamatots noraidāms prasītāja pārstāvja apgalvojums, ka dokuments nebija pieejams un tiesas sēdē netika pārbaudīts.

Lai gan apelācijas instances tiesas sēdes protokolā nav atzīmes par vēstules vai tās kopijas pievienošanu lietai, tās kopija ar uz tās uzkopētu Latvijas pasta kvīti par ierakstītas vēstules/bandroles pieņemšanu, ir piešūta lietas materiāliem (lietas 158.lp.). Senāts atzīst, ka tiesa tādējādi ir pieļāvusi Civilprocesa likuma 176.panta pirmās daļas pārkāpumu, jo jautājumu par rakstveida pierādījuma pievienošanu lietai nav izlēmusi tiesas sēdē un par to nav uzklaudējusi lietas dalībnieku viedokli.

Ņemot vērā to, ka tiesas pieļautais procesuālais pārkāpums nav novedis pie lietas nepareizas izspriešanas, tas nevar būt pamats tiesas sprieduma atcelšanai.

[11] Prasītāja prasības pieteikuma lietas juridisko apstākļu sadaļā ir atsauce uz Civillikuma 2173.pantu, kas nosaka, ka visos tajos gadījumos, kad vienai pusei ir tiesība atkāpties no līguma, viņai jāpaziņo par savu nodomu otrai, lai dotu vajadzīgo laiku: iznomātājam vai izīrētājam pieņemt, bet nomniekam vai īrniekam atdot vai atbrīvot lietu. Bet nekādā ziņā iznomātājs vai izīrētājs nedrīkst, kaut arī tāda tiesība līgumā būtu pielīgta, nomnieku vai īrnieku izlikt patvarīgi. Šo noteikumu neievērotājam jāatlīdzina visi zaudējumi.

Prasītājs akcentējis šajā likuma normā noteikto “nedrīkst (..) izlikt patvarīgi”.

[11.1] Senāts uzskata, ka apelācijas instances tiesas slēdzienu par to, ka Civillikuma 2173.pants lietā nav piemērojams, jo tas attiecas uz nomas tiesiskajām attiecībām, kamēr īres attiecības regulē likums „Par dzīvojamo telpu īri”, nevar atzīt par pamatotu.

Likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 1.panta otrajā daļā noteikts, ka īres tiesiskajām attiecībām, ciktāl tās neregulē šis likums, piemērojams Civillikums un citi normatīvie akti.

Kas attiecas uz īrnieka izlikšanu, tad to regulē likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 28.pants, nosakot, ja īrnieks pēc izīrētāja prasības neatbrīvo dzīvojamo telpu, viņu kopā ar ģimenes locekļiem var izlikt tiesas ceļā. Tas atbilst Civillikuma 2173.pantā ietvertajam aizliegumam izlikt patvarīgi, kas nozīmē, ka abu likumu normas darbojas vienlaicīgi.

Likuma „Par dzīvojamo telpu īri” IX nodaļas „Dzīvojamās telpas īres līguma izbeigšana” normas nereglamentē jautājumu par zaudējumiem patvarīgas izlikšanas gadījumā, jo šādu patvarīgu izlikšanu vispār nepieļauj, tāpēc konstatējot attiecīgā faktiskā sastāva esamību, lemjot jautājumu par zaudējumu piedziņu, tiesai ir jāpiemēro Civillikuma 2173.pants.

[11.2] Senāts atzīst, ka minētās tiesību normas nepiemērošana nav ietekmējusi strīda tiesisku izšķiršanu, jo šīs tiesību normas sastāvs, kas paredz attiecīgo materiāltiesisko seku iestāšanos, proti, zaudējumu atlīdzības pienākumu, nav saistāms ar konkrētajiem faktiskajiem apstākļiem.

Tiesas konstatētie fakti, ka 1994.gada 1.oktobra īres līguma termiņš bija 5 gadi, kas beidzās 1999.gada 1.oktobrī, ka prasītājs ar ģimeni strīdus dzīvojamā platībā nedzīvoja no 1998.gada, ka 2002.gadā prasītājam lūgts telpas atbrīvot no viņam piederošajām mantām un ka prasību par ievietošanos dzīvojamā telpā un lietošanas tiesību atjaunošanu, īres līguma termiņa atjaunošanu un īres līguma noslēgšanu viņš ir cēlis 2005.gada 1.aprīlī, kasācijas sūdzībā nav apstrīdēti. Minētais norāda uz to, ka pirmkārt, kopš 1999.gada 1.oktobra vairs nepastāvēja īres tiesiskās attiecības, bet Civillikuma 2173.pants attiecas uz spēkā esošu līgumu, otrkārt, nav konstatēts pats īrnieka patvarīgas izlikšanas fakts. Mantu pārvietošana no kādreiz īrē nodotas,

bet vairs neapdzīvotas telpas, nav kvalificējama kā patvarīga izlikšana Civillikuma 2173.panta izpratnē.

[12] Ar apelācijas instances tiesas spriedumu no prasītāja par labu atbildētājam piedzīti izdevumi advokāta palīdzības samaksai Ls 350,30.

Kā pamatojums tam tiesas spriedumā norādīta vien atsauce uz maksājuma dokumentu lietas 71.lapā.

Dokuments, kas atrodas norādītajā vietā: skaidras naudas iemaksa Nr.14, ko veikusi I.A. Z. kontā (*attiecīgs Nr.*) P. A. ar mērķi: konta papildinājums, apliecina Ls 350 iemaksu.

Senāts atzīst, ka Civilprocesa likuma 189.panta trešajā daļā noteiktais, ka spriedumam jābūt likumīgam un pamatotam, attiecas arī uz jautājumu par tiesāšanās izdevumu piedziņu.

Ņemot vērā to, ka spriedumā nav norādes ne uz likuma normām, pamatojoties uz kurām šie izdevumi no prasītāja būtu piedzenami, ne piedzenamās summas aprēķina, Senāts uzskata, ka spriedums šajā daļā nav likumīgs un pamatots un tāpēc kasācijas sūdzība šajā daļā ir apmierināma, spriedumu šajā daļā atceļot un lietu nododot jaunai izskatīšanai.

[13] Daļēji spriedumu atceļot, S.Š., kura ir iemaksājusi drošības naudu, atbilstoši Civilprocesa likuma 458.panta otrajai daļai tā atmaksājama.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 2.punktu, Senāts

n o s p r i e d a

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2009.gada 22.decembra spriedumu atcelt daļā par izdevumu piedziņu advokāta palīdzības samaksai un lietu šajā daļā nodot jaunai izskatīšanai tai pašai tiesai. Pārējā daļā tiesas spriedumu atstāt negrozītu.

Atmaksāt S.Š. drošības naudu Ls 50.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs	senators	<i>paraksts</i>	V. Jonikāns
	senatore	<i>paraksts</i>	S. Lodziņa
	senatore	<i>paraksts</i>	A. Vītola